

การแนะแนว : ศาสตร์เพื่อการพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียน
Guidance: Science for development to help learners

นักรบ hmeesan^{1*} สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์² และศศิธร อนันตโสภณ³
Nukrob Meesan Sutheera Nimitniwat and Sasithorn Anantasopon

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

(Received 05/04/2024, Revised 14/06/2024, Accepted 15/07/2024)

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “การแนะแนว: ศาสตร์เพื่อการพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียน” เป็นบทความวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจุดประกายความคิดในการนำเสนอแนวคิดศาสตร์ทางด้านการแนะแนวว่าเป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาและมีความสำคัญอย่างไรต่อการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาบุคคล โดยเฉพาะในสังคมยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายผันผวนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น อันจะเป็นแนวทางให้นักการศึกษา นักพัฒนาบุคคลได้เกิดความสนใจและเห็นความสำคัญนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียนช่วยเหลือบุคคลได้ โดยบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอตามลำดับ ได้แก่ ความหมายของศาสตร์ด้านการแนะแนว ความมุ่งหมายของศาสตร์การแนะแนวปรัชญาทางการแนะแนว การพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับบริการแนะแนว ความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีบริการแนะแนวแก่ผู้เรียน และบทสรุป

คำสำคัญ : การแนะแนว ศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนหรือบุคคล

Abstract

The Article “Guidance: Science development to help learners” is an academic article that aims to spark ideas in presenting the concept of guidance science as a science of development and its importance to develop students personally. Especially, a society is in an era of various and fluctuation changes. This significant situation will be a guideline for educators for personal developer Interest and for applying its importance to the development of helping students individually. The first part of this article will explain the meaning of guidance science, the second part regards the purpose of Guidance Science or Guidance philosophy the third part is about developing and helping learners related to guidance services. The last part will be the guidance services for students and conclusions.

Keywords: Guidance, Science of learner or individual development

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, E-Mail : nukrob.mee@dpu.ac.th

² ผู้อำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, E-Mail : sutheera.nim@dpu.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, E-Mail : sasithorn.ana@dpu.ac.th

* Corresponding Author

1. บทนำ

ในสภาพสังคมยุคปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม มักส่งผลกระทบที่อาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ กับผู้เรียนในสถานศึกษาหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้เรียน ด้านความปลอดภัยของผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นมลพิษต่อสุขภาพของผู้เรียน ด้านการกลั่นแกล้งทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมออนไลน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ครุจึงมีภาระมากยิ่งขึ้น ครุจึงควรมีเทคนิควิธีและกระบวนการในการให้การช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเฝ้ารอบคอบมากขึ้น และจากคำแถลงนโยบายระบุว่า รัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด ให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รวมถึงครูแนะแนวเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของการเรียนและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจของผู้เรียน (เศรษฐา ทวีสิน, 2566, 9-10) จากนโยบายดังกล่าวนี้จึงเป็นไปในทิศทางที่การแนะแนวจะเข้ามา มีบทบาทที่สำคัญมากยิ่งขึ้นและการแนะแนวยังเป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาที่มีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะต้องเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน ในระหว่างมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะรวมกันหรือองค์รวมในการทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถอยู่ดีมีสุขได้ ทั้งสำหรับคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต ในมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านเกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น มีประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ รวมถึงการดำเนินการผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Community Development tsu, 2555) นอกจากนี้ศาสตร์ในด้านการแนะแนวเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะใช้ในการช่วยเหลือผู้เรียน โดยเฉพาะในการพัฒนาด้านสังคม จิตใจ ควบคู่กับการให้ความรู้ในด้านวิชาการ (มาลิณี จุโฑปะมา, 2552, 1) และสอดคล้องกับ อัมเรศ เนตาสีทธิ์ (2563, 15) ที่กล่าวว่าการแนะแนวเป็น ศาสตร์สาขาหนึ่งที่มีประโยชน์ในการช่วยพัฒนาผู้เรียน เพราะมีจุดมุ่งหมายและหลักการที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษา เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีทักษะในด้านการคิด เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักเข้าใจตนเอง เข้าใจ ปัญหาของตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหา และนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อมได้ เนื่องจากในสภาพของสังคมปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการพัฒนา และการเสื่อมถอยและนำไปสู่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปรับตัว เศรษฐกิจ สังคม ครูหรือนักแนะแนวในสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา เข้าใจสิ่งแวดล้อม และสามารถที่จะตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตนเองได้อย่าง มีเป้าหมาย มีทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม นำไปสู่ผลลัพธ์ในทางที่ดี และไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในอนาคต นอกจากนี้ศาสตร์ด้านการแนะแนวได้รับการยอมรับว่าเป็นแขนงวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลและ ประเทศชาติเป็นอย่างมาก ได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีปรัชญาจุดมุ่งหมาย กระบวนการ จรรยาบรรณ และการวิจัยที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ

จากความสำคัญที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จึงทำให้ผู้เขียนต้องการที่จะนำเสนอบทความของศาสตร์การพัฒนา ด้านการแนะแนวในด้านของความหมาย ความมุ่งหมาย ปรัชญา การพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับ บริการแนะแนวที่สำคัญ ความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีบริการแนะแนวแก่ผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลที่สะท้อนถึง ความสำคัญของศาสตร์การแนะแนวที่ส่งผลและมีส่วนในการพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถรู้จักเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถที่จะนำพาตนเองอยู่ในสังคมที่มีคุณภาพและสันติสุขได้เป็นอย่างดี

2. เนื้อหา

2.1 ความหมายของศาสตร์ด้านการแนะแนว

นักแนะแนวทางการศึกษา หลายคนได้กล่าวถึงความหมายของการแนะแนว ดังนี้

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2543, 349) ได้สรุปความหมายของการแนะแนว คือ กระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจสภาพแวดล้อม รู้จักวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องและปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างดี ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

มาลิณี จุโฑปะมา (2552, 9) สรุปความหมายของการแนะแนวไว้ว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลแต่ละคนตระหนักในคุณค่าของตนเองที่มีอยู่ สามารถวางแผนทางชีวิตของตนได้อย่างฉลาดรอบคอบ รู้จักเหตุผลในการตัดสินใจตลอดทั้งแก้ไขปัญหา สามารถที่จะปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมส่งผลทำให้เกิดความสุขความสำเร็จในชีวิต และเกิดการพัฒนาด้านให้รู้จักช่วยตนเองหรือพึ่งตนเองได้

อัชรา เอิบสุข (2556, 196) ได้สรุปความหมายของการแนะแนวไว้ว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และวางแผนชีวิตได้อย่างฉลาด โดยพัฒนาด้านตนเองให้เติบโตเต็มศักยภาพและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่าต่อสังคม

จำเนียร ชวงโชติ (2561, 7) การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้รู้จักเข้าใจตนเอง สังคม บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถช่วยตนเอง นำตนเองในสิ่งแวดล้อมได้อย่างฉลาดตลอดทั้งสามารถที่จะพัฒนาด้านตนเองอย่างเต็มที่ในทุกด้าน และนำศักยภาพที่มีอยู่ของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเองและสังคม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อัมเรศ เนตาสีห์ (2563, 15) สรุปได้ว่าการแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถนำตนเองได้ แก้ปัญหาเองได้ และพัฒนาด้านเองได้ตามศักยภาพ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้ผู้รับการแนะแนวสามารถช่วยตนเองได้

Miller, C.H. (1986) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคล ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้สามารถที่จะเกิดความเข้าใจตนเอง สามารถที่จะเลือกตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และมีการวางแผนระบบชีวิตของตนเองให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น

Jones, A.J. (1995) ได้กล่าวว่าการแนะแนว หมายถึง เป็นการช่วยเหลือให้บุคคลได้รู้จักที่จะสามารถตัดสินใจว่าเขาต้องการไปไหน ทำอะไร และเป็นการช่วยให้เขาสามารถที่จะตัดสินใจว่าเขาจะทำได้ตามที่เขาหวังไว้หรือไปสู่เป้าหมายของตนนั้นประสบผลสำเร็จได้โดยสมบูรณ์อย่างไร

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าการแนะแนวเป็นศาสตร์ที่มีกระบวนการช่วยเหลือบุคคลอย่างเป็นระบบที่เน้นในการช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้มีศักยภาพที่จะรู้จัก ตระหนักในคุณค่าของตนเอง สามารถเข้าใจตนเองตลอดทั้งสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านได้อย่างชาญฉลาดเหมาะสม และสามารถดำรงตนในการที่จะตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนได้ ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีเป้าหมายประสบความสำเร็จและมีความสุข

2.2 ความมุ่งหมายของศาสตร์การแนะแนว

ศาสตร์ด้านการแนะแนว ได้คำนึงถึงหลักการหรือความมุ่งหมายที่สำคัญในการดำเนินงานแนะแนวที่จะต้องยึดหลักการที่มุ่งเน้นในกระบวนการดังที่ พนม ลัมอารีย์ (2548, 6-7) ได้เสนอความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาบุคคลให้สอดคล้องกับปัญหา ไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกันปัญหา คือ การแนะนำมุ่งป้องกันไม่ให้ผู้เรียนเกิดปัญหาหรือความยุ่งยากในการดำเนินชีวิตของตน เพราะปัญหาและความยุ่งยากต่าง ๆ นั้น สามารถป้องกันได้ และการปล่อยให้ผู้เรียนเกิดปัญหาขึ้นมาแล้วค่อยตามแก้ไขช่วยเหลือภายหลังนั้นทำได้ยากและต้องใช้เวลาอันยาวนาน ในบางกรณีอาจจะแก้ไขไม่ได้อีกด้วย

2. เพื่อแก้ไขปัญหา คือ การแนะนำมุ่งจะให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะถ้าปล่อยให้ผู้เรียนประสบปัญหาโดยไม่ให้ความช่วยเหลือแล้ว ผู้เรียนย่อมจะไม่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างปรกติสุขได้ และในบางครั้งอาจจะมีการปรับตัวที่ผิด ๆ ทำให้เกิดปัญหาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อส่งเสริมพัฒนา คือ การแนะนำมุ่งจะให้การส่งเสริมผู้เรียนทุกคนให้เกิดความเจริญงอกงามมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับการส่งเสริมและแสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตนออกมาอย่างเต็มที่ โดยไม่มีสิ่งใดมาเป็นอุปสรรค ขัดขวางความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาการของผู้เรียน

จากบทบาทความมุ่งหมายของการแนะนำทั้งสามประการนี้มีความสอดคล้องกับ จำเนียร ช่วงโชติ (2561, 61) ที่ได้สรุปไว้ว่าบทบาทความมุ่งหมายทั้งสามประการนี้ต้องดำเนินควบคู่กันไป โดยมีการวางแผนดำเนินงานจัดอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่องกัน โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมพัฒนา ซึ่งเป็นบทบาทที่มีความสำคัญยิ่งที่สถานศึกษาต้องคำนึงถึงและจัดให้บริการแก่ผู้เรียนให้มากที่สุดเพราะเป็นการนำไปสู่การแนะนำที่แท้จริงให้เกิดขึ้น ส่วน ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2543, 17) ได้กล่าวว่าการแนะนำต้องกระทำด้านการพัฒนาส่งเสริม แก้ไข และป้องกัน โดยเน้นงานด้านการพัฒนามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนทุกคน การแนะนำจึงจัดขึ้นเพื่อบริการคนทุกคนที่เป็นการช่วยพัฒนาด้านศักยภาพที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล นอกจากนี้ มาลีณี จุฑาปะมา (2552, 12) ได้สรุปถึงความมุ่งหมายของการแนะนำที่เน้นการแก้ไข ปัญหา ป้องกันปัญหาและพัฒนาส่งเสริมบุคคล อันเป็นแนวทางให้บุคคลรู้จักตนเองรู้จักโลกที่แวดล้อมสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา รู้จักเลือก และวางแผนชีวิตในด้านการเรียน อาชีพและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมสามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ อันจะนำไปสู่การมีชีวิตที่มีความสุขและความสำเร็จ อย่างไรก็ตามในความมุ่งหมายในการพัฒนาส่งเสริมนี้ควรมุ่งส่งเสริมพัฒนาในทุกด้านเพื่อให้เกิดความสุขกายสบายใจในการอยู่ร่วมกันในสังคม เกิดการพัฒนาตนทั้งทางด้านการเรียน การเลือกอาชีพ และเรื่องส่วนตัว สังคม ทำให้เกิดแนวคิดและปฏิบัติในทางที่ถูก มีความเจริญแห่งตน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความมั่นคง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมืองที่ดีของสังคมโดยการให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ กับบุคคล เพื่อจะได้นำไปสู่การวางแผนทางชีวิตในอนาคตต่อไป

จากความสำคัญของความมุ่งหมายทางการแนะนำทั้งสามประการนี้จึงเห็นได้ว่าศาสตร์การแนะนำมีความมุ่งเน้นในด้านของการพัฒนาและส่งเสริมเป็นหลักสำคัญที่จะช่วยเหลือเอื้ออำนวยบุคคลให้เกิดการตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเองและนำตนเองในสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพตลอดทั้งอยู่ในสังคมได้อย่างชาญฉลาดมีความสุขและสำเร็จในชีวิตของตนเอง

2.3 ปรัชญาทางการแนะนำ

ปรัชญาของการแนะนำเน้นความเชื่อถืออย่างมีเหตุผลสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้การช่วยเหลือผู้เรียน เนื่องจากการจัดการแนะนำนั้นได้ยึดถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นหลักการปฏิบัติทางการแนะนำจึงมีแนวคิดมาจากปรัชญาหรือความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ในระบอบเสรีประชาธิปไตย (จำเนียร ช่วงโชติ, 2561, 12-13) ดังนี้

1. มนุษย์แต่ละคนไม่เหมือนกันมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ ความรู้สติปัญญา ความสนใจ ความถนัด ฯลฯ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการยอมรับในเรื่องความแตกต่างเหล่านี้ และปฏิบัติต่อบุคคลหรือผู้เรียนแต่ละคนตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคน

2. มนุษย์แต่ละคนมีศักดิ์ศรี คุณค่า และเกียรติยศ ศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์เน้นที่มนุษย์สามารถรับผิดชอบในการดำเนินชีวิต การตัดสินใจ การเลือกแนวทาง ตลอดจนการแก้ปัญหาของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดมนุษยนิยม โดยคาร์ล อาร์ โรเจอร์ (Carl R. Rogers) และอับราฮัม เอช. มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ที่ได้เสนอแนวความคิดมนุษยนิยมเป็นแนวความคิดที่เน้นให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีมีคุณค่า (ธัญญภัทร์ ศิริธรรมาโรจน์, 2560, 25-26)

3. มนุษย์เป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือสามารถไว้วางใจได้ โดยพื้นฐานมนุษย์เป็นคนดีเชื่อถือได้ ไว้วางใจ แต่ในบางครั้งมนุษย์ก็อาจมีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ ซึ่งไม่ใช่ลักษณะพื้นฐานของมนุษย์ หากแต่เป็นผลของการปรับตัวไม่ได้มากกว่า

4. มนุษย์เป็นผู้ที่มีแนวโน้มในการพัฒนาตนเองอย่างสมบูรณ์ เป็นการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ ได้แก่ ความสามารถ การเจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ การมีสุขภาพ การปรับตัว การพึ่งตนเอง การเป็นตัวเอง ฯลฯ และหากมนุษย์ได้รับการกระตุ้น ส่งเสริม หรือได้รับการแนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วก็จะมีการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่

สำหรับ มาลิณี จุโฑปะมา (2552, 13) ได้กล่าวสรุปว่าปรัชญาการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาชาติ กล่าวคือ พัฒนาคอนให้รู้จักคุณค่าในตนเอง พัฒนางานให้คนรู้จักความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพของตน รู้จักข้อมูลอาชีพ ตลอดจนสามารถเชื่อมความสัมพันธ์คุณลักษณะของตนเองกับอาชีพได้ถูกต้อง มีการฝึกงานอาชีพ หรือมีประสบการณ์ในงาน มีคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จ พัฒนาชาติให้คนมีวิหาคความรู้ทางวิชาการ มีคุณธรรมจริยธรรม เอื้ออาทรสมานฉันท์และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในยุคปัจจุบันที่จะพัฒนาคอนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

จากปรัชญาทางการแนะแนว จึงสรุปได้ว่า การแนะแนวเป็นศาสตร์ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ซึ่งมนุษย์แต่ละคนมีศักดิ์ศรี มีคุณค่า มนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน และหากมนุษย์ได้รับการส่งเสริมพัฒนา และได้รับโอกาสที่ดีก็จะทำให้มนุษย์มีศักยภาพที่จะนำพาตนเองไปสู่การประสบความสำเร็จได้ในชีวิต

2.4 การพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับบริการแนะแนว

การแนะแนวศาสตร์การพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียน มีการจัดบริการแนะแนวที่สำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียน จึงเน้นที่การดำเนินงาน 5 บริการหลัก ที่มีการจัดดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้ครอบคลุมโดยบริการสำคัญทั้ง 5 บริการ ผู้เขียน ขอนำสรุปประเด็นสำคัญของการบริการแต่ละด้านไว้ดังนี้

1. บริการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) เป็นบริการที่ครูทำการศึกษา รวบรวม และจัดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียน เพื่อที่จะสร้างความรู้จักและเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองดีขึ้นด้วย โดยบริการด้านนี้จึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องมือการแนะแนวเข้ามาช่วยในการศึกษาผู้เรียน ทั้งการใช้แบบทดสอบประเภทชนิดต่าง ๆ และการไม่ใช้การทดสอบต่าง ๆ เข้ามาศึกษาผู้เรียน อาจรวมไปถึงมีการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนในเรื่องของการจัดทำการศึกษากรณี (Case Study) เป็นการเพิ่มเติมที่จะได้ศึกษาเป็นรายบุคคลสอดคล้องกับ ปารณีย์ ขาวเจริญ (2565, 20) ที่สรุปไว้ว่าการศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณีเป็นกระบวนการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างละเอียด

และลึกซึ้ง มีการรวบรวมข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาสาเหตุของพฤติกรรมนำไปสู่การหาแนวทางการช่วยเหลือ การป้องกันปัญหาและส่งเสริมผู้เรียน ตลอดจนสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผนการช่วยเหลือและส่งเสริมให้ผู้เรียนผ่านพ้นปัญหาจนสามารถพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งต้องมีขั้นตอนในการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจนทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะปรับตัวและมีชีวิตที่มีคุณภาพได้ดีในสังคมต่อไป

2. บริการสนเทศ (Information Service) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ข้อมูลด้านข่าวสาร ความรู้แก่นักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น การจัดหาเอกสารให้บริการในห้องแนะแนว การจัดสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ วิดีโอแนะนำการศึกษาต่อ วิดีโอโครงข่ายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การสัมภาษณ์บุคคลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ การจัดบรรยายจากวิทยากรและนักศึกษารุ่นพี่ การจัดนิทรรศการงานแนะแนว เป็นต้น สำหรับในยุคแห่งเทคโนโลยีปัจจุบันที่มีบทบาทต่อสังคมอย่างมาก การจัดบริการทางด้านนี้จึงมีความคล่องตัวและเข้าถึงบุคคลได้อย่างสะดวกรวดเร็วขึ้น เป็นการส่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องมีประโยชน์ผ่านช่องทาง Social Media ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ Group Line Facebook ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ได้อย่างง่ายและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558, 239) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดบริการสนเทศว่าในสังคมปัจจุบันนี้มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหากับบุคคลทั้งในด้านการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม การเลือกแนวทางด้านต่าง ๆ ทั้งการศึกษา การประกอบอาชีพ การตัดสินใจ การปรับตัวและการใช้ชีวิต การจัดให้มีบริการข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เหมาะสมกับบุคคล จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้บุคคลได้ตระหนักและเกิดการปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และนอกจากนี้การให้บริการด้านนี้ยังให้แนวคิดและกระตุ้นบุคคลให้สนใจตนเอง และวางแผนเกี่ยวกับตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นบริการสนเทศจึงถือได้ว่าเป็นบริการด้านหนึ่งที่น่าการพัฒนาส่งเสริมให้กับบุคคลในขอบข่ายของการบริการแนะแนวอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญ

3. บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) บริการให้คำปรึกษานับได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญของการจัดบริการแนะแนว เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่จะได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและมองเห็นแนวทางในการได้วางแผนแก้ไขปัญหานั้น และถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีหลักการ ขั้นตอน และจุดมุ่งหมายในการปรึกษา และการเน้นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษาเป็นหลัก โดยผู้ให้การปรึกษาประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิดทางจิตวิทยาเอาอำนวยให้ผู้รับการปรึกษาได้ตระหนักในประสบการณ์ของตนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ มาลีณี จุฑาปะมา (2552, 107) ที่กล่าวว่าการให้คำปรึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา มีความทุกข์ ให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถคิด และตัดสินใจในการหาทางออกและวางแผนแก้ไขปัญหาหรือความทุกข์ด้วยตนเองได้ สามารถพัฒนาตนและปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยใช้การพูดคุยหรือการสนทนาที่มีเป้าหมาย มีขั้นตอนในการให้คำปรึกษา ซึ่งในปัจจุบันนี้การให้คำปรึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมาก นอกจากนี้งานวิจัยของ กมลจิตร ช่างเงิน (2564, 56) ได้ศึกษาการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อลดพฤติกรรมติดเกมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่าหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ พฤติกรรมติดเกมโดยรวมของนักเรียนลดน้อยลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมิทธิ์ เจือจินดา (2563, 174 - 175) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมที่มีต่อการลดพฤติกรรมรังแกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 18 คน ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมรังแกในกลุ่มทดลองลดลงอย่างมี

นัยสำคัญที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมรังเกะจกรให้คำปรึกษาและคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคม แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) เป็นบริการเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการฝึกฝน ตามที่แต่ละคนได้ตัดสินใจเลือกแล้ว ได้เรียนตามวิชาที่ตนมีความสนใจ มีความถนัด มีความชอบ มีความสามารถ ตลอดทั้งการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองในอนาคตได้ต่อไป ซึ่งเป็นการวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานตามที่ได้ได้รับการคัดเลือกให้เข้าสู่โลกของการทำงานที่เหมาะสม (Put the right man in the right job) โดยที่ นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558, 293) ได้กล่าวถึงบริการในด้านนี้ไว้อย่างน่าสนใจและมีความหมายว่าบุคคลจะมีความสุขและมีความรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จสามารถนำศักยภาพของตนเองออกมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ต่อเมื่อบุคคลได้ทำในสิ่งที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและอุปนิสัยของตนเอง บริการจัดวางตัวบุคคลเป็นบริการที่จะช่วยให้บุคคลได้กระทำในสิ่งที่สอดคล้อง เหมาะสมกับตนเองและตามแผนที่ได้วางไว้ ซึ่งถือได้ว่า บริการจัดวางตัวบุคคลเป็นบริการแนะแนวด้านหนึ่งที่มีมุ่งเน้นในการพัฒนาบุคคลให้รู้จักตนเองและได้เลือกทำในสิ่งที่ส่งเสริมตนเองเพื่อจะได้มีความสุขและมีความสำเร็จในชีวิตที่ดีต่อไป

5. บริการติดตามผล (Follow - up Service) เป็นการติดตามว่าการจัดบริการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินไปแล้วนั้น ได้ผลมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วนั้น ทั้งสำเร็จการศึกษาและยังไม่สำเร็จการศึกษา ประสบปัญหาอะไรบ้าง รวมทั้งการติดตามผลต่อผู้เรียนที่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียนและสำเร็จการศึกษาไปแล้วว่า ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ สำหรับบริการติดตามผลจัดได้ว่าเป็นบริการขอบข่ายงานการแนะแนวอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการติดตามในด้านสำรวจติดตามดูพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตลอดจนความสำเร็จในการจัดบริการแนะแนวและการจัดดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาโดยส่วนรวมว่าได้ดำเนินการสำเร็จในการจัดบริการอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ จำเริญ ช่างโชติ (2561, 18) ที่กล่าวว่า การติดตามผลเป็นบริการที่ติดตามผลของการแนะแนวที่ได้กระทำไปแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าได้ผลอย่างไร เพื่อจะได้หาทางปรับปรุง และช่วยเหลือต่อไป ทั้งกับผู้เรียนที่กำลังเรียนหรือออกจากโรงเรียนไปแล้ว

บริการแนะแนวทั้ง 5 บริการหลักนี้ถือได้ว่าเป็นกรอบในการจัดดำเนินงานให้นักแนะแนวได้ยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงานในการพัฒนาและช่วยเหลือส่งเสริมผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ และผลที่ได้ย่อมเกิดกับผู้เรียนที่จะเป็นการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสุขในการเรียน การปรับตัวในการใช้ชีวิต การมีทักษะภูมิคุ้มกันที่ดีในสังคมยุคผันผวนได้อย่างมีคุณภาพที่สมดุลต่อไป

2.5 ความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีบริการแนะแนวแก่ผู้เรียน

เหตุผลความจำเป็นที่ศาสตร์ทางการแนะแนวต้องจัดบริการเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนนั้นด้วยสำหรับสถานการณ์ของวัยรุ่นหรือผู้เรียนในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีความน่าเป็นห่วงเป็นอย่างยิ่ง ซึ่ง นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558, 34-37) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลง สรุปได้ดังนี้

1. ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางด้านการศึกษา ซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันนั้นพบว่ามีการแข่งขันกันมากขึ้น ดังนั้นการเลือกคณะสาขาการเรียนและวิชาเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของแต่ละคนได้อย่างแท้จริง เพื่อที่จะได้ออกไปประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้อีกต่อไป แต่ในปัจจุบันพบว่าอัตราส่วนระหว่างครูกับนักเรียนไม่สมดุลกัน อาจส่งผลให้การดูแลไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีบริการแนะแนวเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนในการป้องกัน แก้ไขปัญหา รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาด้านได้อย่างสูงสุด

2. ความจำเป็นทางด้านการเลือกอาชีพ ด้วยปัจจุบันมีอาชีพเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นบริการแนะแนวจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น มีเจตคติเกี่ยวกับอาชีพ

ภาคเอกชนและอาชีพอิสระ สามารถมองเห็นช่องทางที่จะก้าวหน้าในอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย รู้จักโลกกว้างทางอาชีพต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวและสังคม เพราะการได้เลือกอาชีพที่เหมาะสมย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติด้วย

3. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างรวดเร็ว เกิดความต้องการกำลังคนที่มีทักษะทั้งทางด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ รวมถึงการใช้เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ และเครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่นำมาใช้แทนแรงงานช่างฝีมือ จึงทำให้การแนะแนวมีความจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับข่าวสารความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อช่วยให้การปรับตัวได้ดีขึ้น และได้รับโอกาสที่จะพัฒนาตนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้มากขึ้น

4. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นความเหลื่อมล้ำกันทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ผู้เรียนมีปัญหาในการปรับตัวเข้าหากันและมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ บริการแนะแนวสามารถช่วยแก้ไขได้ โดยที่มีครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นที่พึ่งคอยรับฟังให้คำปรึกษากับผู้เรียน และช่วยประสานงานกับผู้ปกครอง และหาทางช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาความสามารถพิเศษของตนเองอย่างเต็มที่เพื่อทดแทนปมด้อยทางเศรษฐกิจหรือสังคม

5. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวตามสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมบางประการทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษจากครูแนะแนว เพื่อให้การช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมเหล่านี้ได้ดีขึ้น

6. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนา โดยเฉพาะการรับวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามา โดยไม่มีการแยกแยะความเข้าใจจึงทำให้เอกลักษณ์ ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนไทย ทำให้เด็กเกิดความสับสน ไขว้เขว ไม่แน่ใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ประเด็นดังกล่าวนี้บริการแนะแนวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจ่างได้ รู้จักแยกแยะว่าอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรเหมาะสมและไม่เหมาะสม โดยการจัดบริการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม หรือจัดกิจกรรมแนะแนวในด้านการบรรยาย การอภิปราย การให้ความรู้ที่เหมาะสมจากวิทยากร

7. ความต้องการในการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ผู้เรียนหลาย ๆ คนอาจยังไม่สามารถที่จะจัดสรรแบ่งเวลาให้เหมาะสมในชีวิตประจำวันได้ จนอาจมีผลกระทบต่อการเรียน ดังนั้นบริการแนะแนวจึงจำเป็นที่จะช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์หรือป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม โดยจัดกิจกรรมแนะแนวในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การจัดอภิปรายให้เห็นความสำคัญในเรื่องการแบ่งเวลาสำหรับชีวิตในคาบกิจกรรมแนะแนวหรือสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดของแต่ละคน เช่น กิจกรรมชุมนุมกีฬา ชุมนุมดนตรี ชุมนุมดนตรีนาฏศิลป์ ชุมนุมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

สำหรับในทัศนะของผู้เขียน ขอเสนอแนวทางประเด็นเหตุผลความจำเป็นที่สำคัญในการจัดดำเนินการแนะแนว เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน สรุปลงเป็นประเด็นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการตระหนักรู้จักตนเอง รู้จักที่จะรักษาสิ่งแวดล้อม สามารถที่จะคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหา มีการกำหนดเป้าหมายที่สำคัญ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ตลอดทั้งการวางแผนชีวิตในด้านการเรียนและอาชีพในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่

จะต้องดำเนินการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 20-21)

2. สภาพสังคมวิถีใหม่ หลังจากเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตแบบใหม่ที่บุคคลต้องเรียนรู้การปรับตัวในสภาพสังคมบริบทที่มีความผันผวนในด้านต่าง ๆ ซึ่งเหล่านี้อาจทำให้ส่งผลกระทบต่อความเครียด ความกดดัน ความคาดหวัง ส่งผลต่อภาวะปัญหาสุขภาพทางจิตใจที่อ่อนแอได้ โดยเฉพาะบุคคลในกลุ่มเปราะบางและกลุ่มวัยรุ่น ดังนั้นการให้บริการแนะแนวในส่วนของการให้คำปรึกษาจึงมีความจำเป็นและสำคัญที่จะช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

3. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาเรื่องเพศ การมีเพศสัมพันธ์ที่ขาดการยั้งคิด ขาดการป้องกัน อาจนำไปสู่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การขายบริการทางเพศ เรื่องยาเสพติด การติดเกม การกลั่นแกล้ง ล้อเลียนในรูปแบบต่าง ๆ กับกลุ่มผู้เรียนด้วยตนเอง ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้หากเกิดกับบุคคลโดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมายในชีวิต หากวัยรุ่นไม่สามารถปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ อาจส่งผลให้เกิดปัญหากับชีวิตและปัญหาดังกล่าวอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาไปสู่วัยผู้ใหญ่และอาจนำมาซึ่งความพลิกผันขยายไปสู่ปัญหาสังคมในวงกว้างต่อไปได้ (มาลีณี จุฑาประมา, 2552, 17-21) ดังนั้นหากการให้บริการแนะแนวที่มีความเข้มแข็งและทั่วถึงย่อมที่จะเป็นแนวทางในการที่จะพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียนโดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบางและกลุ่มผู้เรียนในช่วงวัยรุ่นทำให้ได้ตระหนักถึงการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมและปรับตัวได้เป็นอย่างดี

4. การเปลี่ยนแปลงในด้านเรื่องของการงานและอาชีพ ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีเจริญเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมเป็นเหตุให้เกิดอาชีพใหม่เพิ่มขึ้นมากมาย ซึ่ง อัมเรศ เนตาสีธิ (2563, 27) กล่าวว่าอาชีพแต่ละอย่างก็ต้องการบุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณสมบัติ มีทักษะความรู้ความสามารถ ที่หลากหลายแตกต่างกันไป ผู้ที่จะประกอบอาชีพหรือเข้าสู่อาชีพนั้น ๆ จำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ตามที่ตลาดแรงงานต้องการ ดังนั้นการแนะแนวจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนได้รู้จักโลกกว้างทางอาชีพ โลกของการงาน และให้แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากจะต้องช่วยให้สามารถวางแผนตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของแต่ละบุคคล เพื่อให้เขาได้ประสบความสำเร็จในอาชีพและมีความสุขในการทำงานอาชีพที่เขาได้เลือก อันจะส่งผลต่อความสำเร็จและเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

5. การเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี ซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางด้านนี้ได้พัฒนาอย่างรวดเร็วและส่งผลต่อการดำเนินชีวิต เกิดเทคโนโลยีสารสนเทศมากมาย และเป็นสิ่งที่เด็กและเยาวชนซึ่งอาจยังขาดวุฒิภาวะที่จะรู้เท่าทันกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้อาจถูกล่อลวงไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม หรือตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ ดังนั้นการบริการแนะแนวจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณรู้เท่าทันในการเลือกใช้และเลือกรับเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการปลูกฝังพฤติกรรมการใช้อย่างรู้เท่าทัน เห็นคุณค่า แยกแยะเลือกสรร ให้เกิดประโยชน์มากกว่าเกิดโทษ ไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเครื่องมือที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มบุคคลที่ไม่หวังดีหลอกลวงได้

จากเหตุผลปัจจัยความจำเป็นในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ทุกฝ่ายทั้งภาคการศึกษา ครอบครัว สังคม ตลอดจนทั้งประเทศชาติ จึงควรเห็นความสำคัญความจำเป็นที่จะต้องจัดบริการแนะแนว เพื่อทำหน้าที่ในการป้องกัน แก้ไข ตลอดจนทั้งการพัฒนาที่มุ่งส่งเสริมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะปรับตัว สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างรู้เท่าทันและชาญฉลาดได้เป็นอย่างดี มีความสุขและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

3. บทวิเคราะห์

การแนะแนวศาสตร์เพื่อการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียน จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านการแนะแนวทั้งในส่วนประเด็นต่าง ๆ ในด้านความหมาย ความมุ่งหมาย ปรัชญา บริการ หลักที่สำคัญ ตลอดจนความจำเป็นที่ต้องมีการจัดบริการแนะแนว ผู้เขียนขอวิเคราะห์ที่ละประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ประการที่ 1. การแนะแนวนับได้ว่าเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งในการพัฒนาที่มีประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เรียนหรือช่วยเหลือบุคคล เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายและหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาและการศึกษาด้วยเหตุผลที่การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้เกิดการตระหนักที่จะได้สำรวจ รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคมสิ่งแวดล้อมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย สามารถนำตนเองได้ แก้ปัญหาเองได้ พร้อมทั้งที่จะมองเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

ประการที่ 2. จากความมุ่งหมายของการแนะแนวที่ให้ความสำคัญในด้านของการป้องกัน การแก้ไข และที่สำคัญคือการส่งเสริมและพัฒนา เนื่องจากการแนะแนวเป็นศาสตร์ที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเยาวชน พัฒนาผู้เรียนหรือสร้างบุคคล กล่าวคือ เป็นการพัฒนาคนให้รู้จักคุณค่าของตนเองอันนำไปสู่การพัฒนางานให้เหมาะสมในอนาคตที่ให้คนรู้จักความถนัด ความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพของตนรู้จักทะนุถนอม อาชีพ ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์คุณลักษณะของตนกับอาชีพการงานได้ถูกต้อง รวมทั้งการสร้างชาติที่ได้คนที่มีวิวัฒนาการ มีคุณธรรม มีความเอื้ออาทรพร้อมที่จะเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในยุคปัจจุบันที่จะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

ประการที่ 3. การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือบุคคลในด้านต่าง ๆ ตามวิธีการและระเบียบแบบแผนแห่งวิชาชีพการแนะแนวที่คำนึงถึงหลักการปรัชญาในด้านความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ ในตนเอง มีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งบุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือในแต่ละคนจึงมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละบุคคลไปด้วย จากปรัชญาของการแนะแนวนี้นจึงเป็นวิธีการปฏิบัติต่อการให้ความช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับตัวเอง ทำให้เขาได้มีโอกาสนำความสามารถในตนเองที่มีอยู่แล้วออกมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี และสามารถที่จะมองตนเองอย่างมีคุณค่า พร้อมทั้งจะรับผิดชอบต่อการเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

ประการที่ 4. การพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับบริการแนะแนว ในการจัดดำเนินการ แนะแนวให้เกิดขึ้นและก่อประโยชน์ต่อบุคคลและผู้เรียนนั้น จึงให้ความสำคัญกับงานแนะแนว 5 บริการ ด้วยเหตุผลที่การแนะแนวเป็นศาสตร์ที่มุ่งเน้นการบริการที่จัดให้บุคคลทุกคน ซึ่งไม่ใช่เป็นการจัดบริการหรือการช่วยเหลือเฉพาะบุคคลที่มีปัญหาเท่านั้น เพราะการแนะแนวที่แท้จริงจะมุ่งให้บุคคลได้รับบริการด้วยความเต็มใจ สมครใจ สนใจ ไม่ได้มีการบังคับ โดยผู้ให้ความช่วยเหลือหรือนักแนะแนวจะจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ให้เหมาะสมกับบุคคลหรือผู้เรียนทั้งเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ซึ่งเป็นการมุ่งให้บุคคลได้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มุ่งที่จะป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลและมุ่งในการที่จะช่วยแก้ไขปัญหารวมถึงการส่งเสริมพัฒนาเพื่อให้บุคคลได้ตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองและสามารถนำตนเองที่จะดำรงตนอยู่ได้อย่างมีคุณภาพที่ดีต่อไป

ประการที่ 5. ความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีบริการแนะแนวแก่ผู้เรียน จากสภาพของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมกับกลุ่มผู้เรียนหรือเยาวชนไทย จึงควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการจัดบริการแนะแนวให้ผู้เรียนอย่างทั่วถึงเพราะการแนะแนวเป็นกระบวนการที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อที่จะเกิดผลต่อการพัฒนาบุคคล สังคม

ในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาด้านการเลือกประกอบอาชีพ ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต ตลอดจนทั้งปัญหาด้านการปรับตัวและบุคลิกภาพ ดังที่ งานวิจัยของ ศิริพร วรรณาศรี (2563, 49-51) ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอุทัยวิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวมีการปรับตัวหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวมีการปรับตัวหลังการทดลองกับในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ได้กล่าวว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาการปรับตัวของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับตัว ในด้านส่วนตัว ด้านการเรียน และด้านสังคม สามารถใช้ชีวิตในการเรียนและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากสภาพเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีบริการแนะแนวเพราะถือได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคนที่จะทำให้บุคคลสามารถเข้าใจในความสามารถและประสิทธิภาพของตน และยิ่งช่วยเป็นแนวทางให้บุคคลพัฒนาประสิทธิภาพนั้นยิ่ง ๆ ขึ้นไป และนำความสามารถนั้นไปพัฒนาชาติด้วยการทำงานสร้างสรรค์ตามความรับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างมีคุณภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติในด้านต่าง ๆ ต่อไป

4. บทสรุป

การแนะแนวเป็นศาสตร์สำคัญที่นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโดยเฉพาะทางด้านจิตวิทยาหรือด้านพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนมีความมุ่งหวังและเจตนารมณ์ที่จะสื่อสารถึงความสำคัญของการแนะแนวจากปรัชญาและหลักการที่สำคัญของการแนะแนวนั้น มุ่งเป้าหมายไปที่การป้องกัน การแก้ไข และสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ควรจัดให้มีมากขึ้นก็คือการพัฒนาและการส่งเสริมให้เกิดขึ้นมากที่สุด ด้วยหลักการดังกล่าวนี้ผู้เขียนจึงสะท้อนการแนะแนว และนำเสนอออกมาว่าเป็นศาสตร์แห่งการพัฒนา ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงนั้น การแนะแนวจะถูกมองในความหมายว่าจะต้องเกิดขึ้นหรือจัดขึ้นในสถานศึกษาหรือในโรงเรียนเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงและตามปรัชญาหลักการของศาสตร์ด้านนี้ตลอดทั้งบริการหลักที่สำคัญ การแนะแนวสามารถเกิดขึ้นได้หรือสามารถดำเนินการได้ในทุกโอกาสและทุกสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นในสังคมที่ทำงานทั้งภาครัฐและเอกชนหรือในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพราะการแนะแนวจะเกิดขึ้นที่ใดก็ตามหากในสถานที่นั้นมีผู้ต้องการความช่วยเหลือ และมีผู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะ ตลอดจนมีคุณลักษณะของการเป็นนักแนะแนวที่พัฒนาคน ส่งเสริมศักยภาพของบุคคล การแนะแนวก็ย่อมเกิดขึ้นได้และมีความสำคัญจำเป็นต่อการพัฒนาบุคคล การพัฒนางาน การพัฒนาสังคมและส่งผลกระทบต่อความเจริญของชาติที่ทำให้ทุกคนเกิดการตระหนักรู้ เข้าใจตนเอง เข้าใจสังคมสิ่งแวดล้อม และปรับตัวอยู่ได้อย่างมีคุณภาพมีความสุขตลอดทั้งประสบความสำเร็จในชีวิตของตน

บรรณานุกรม

- กมลจิตร ช่างเงิน. (2564). การให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อลดพฤติกรรมติดเกมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น [ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ชุมชม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Community Development tsu. (2555, 23 มิถุนายน). การพัฒนาที่ยั่งยืน. GotoKnow.
<http://www.gotoknow.org/posts/244163>
- จำเนียร ช่างโชติ. (2561). การบริการปรึกษาและแนะแนวเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ธัญญภัทร์ ศิริธัชราโรจน์. (2560). จิตวิทยากับการพัฒนาดน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2558). การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน. นาศิลป์โฆษณา.
- ปารณีย์ ขาวเจริญ. (2565). Case Study การศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณี. Prottexts.com.
- พนม ลิมอารีย์. (2548). การแนะแนวเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). โอเดียนสโตร์.
- มาลินี จุฑาปะมา. (2552). จิตวิทยาการแนะแนว. เรวัตการพิมพ์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2543). การแนะแนวเบื้องต้น. โอเดียนสโตร์.
- ศิริพร วรรณาศรี. (2563). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 โรงเรียนอุทัยวิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช]. ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- เศรษฐา ทวีสิน. (2566). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมิทธิ เจือจินดา. (2563). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมที่มี
ต่อการลดพฤติกรรมรังแกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น [ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัครา เอิบสุข. (2556). จิตวิทยาสำหรับครู. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมเรศ เนตาสีทธิ. (2563). การแนะแนวและการใช้เทคโนโลยีในการแนะแนว. ดีเซมเบอร์.

Jones, A.J. (1995). *Principles of Guidance and Pupil Personnel Work*. McGraw Hill Book.

Miller, C.H. (1986). *Foundations of Guidance*. Harper & Row.